

EU OG VERDENSHANDELSORGANISATIONEN

Verdenshandelsorganisationen (WTO) arbejder for at sikre et regelbaseret internationalt handelssystem. På trods af et dødvande i handelsforhandlinger undersøges det, hvordan WTO's regler kan moderniseres, og hvordan nye globale udfordringer kan tackles. I henhold til Lissabontraktaten lovgiver Europa-Parlamentet sammen med Rådet på dette område og spiller en vigtig rolle med hensyn til at kontrollere den internationale handelspolitik.

I de første årtier af det tyvende århundrede fik handelsspørgsmål mange lande til at indgå i stadig mere komplekse samspil, hvilket skabte behovet for en platform, der kunne lette og regulere handelsforbindelserne. Den almindelige overenskomst om told og udenrigshandel fra 1947 (GATT) tilvejebragte ikke alene et forum for rundbordsdrøftelser med en multilateral tilgang til samhandel, men også et system af internationalt anerkendte regler for samhandel. Den bagvedliggende tanke var at skabe lige vilkår for alle medlemmer gennem »en betydelig reduktion af toldsatser og andre handelshindringer og afskaffelse af diskriminerende behandling i international samhandel«^[1].

Efterhånden som den internationale handel udviklede sig, således at den ud over udveksling af materielle varer også kom til at omfatte tjenesteydelser og idéer, blev GATT ændret og institutionaliseret som Verdenshandelsorganisationen (WTO). WTO blev oprettet i 1995 som et resultat af Uruguayrunden af handelsforhandlinger og indbefattede tidligere handelsaftaler, herunder selve GATT, aftalen om landbrug og aftalen om tekstilvarer og beklædningsgenstande, samt andre generelle aftaler. De mest betydningsfulde nye aftaler var den almindelige overenskomst om handel med tjenesteydelser (GATS) og aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (TRIPS). I februar 2017 trådte aftalen om handelslettelser, der afsluttede den første multilaterale aftale, siden WTO blev oprettet, i kraft. Desuden undersøges idéerne om, hvordan der kan skabes nye udviklinger i WTO's handelsregler, som eventuelt kunne modernisere systemet, f. eks. inden for e-handel, fremme af investeringer og industrielle subsidier, så det bliver mere effektivt og bedre kan tilpasses en handel, der er i hurtig udvikling.

Statistikkerne viser en klar sammenhæng mellem fri og fair handel og økonomisk vækst. Oprettelsen af WTO var et væsentligt skridt i retning af et mere omfattende og dermed mere dynamisk internationalt handelssystem. WTO arbejder for at fremme frihandel, nemlig ved at sikre, at landene fastholder momentum med hensyn til afvikling af handelshindringer i deres handelsforhandlinger. I øjeblikket er to tredjedele af

[1]GATT-aftalen fra 1947, indledning.

WTO's medlemmer udviklingslande, hvilket giver overgangsøkonomierne og de mindst udviklede lande (LDC-landene) mulighed for at bruge åben handel som et middel til at understøtte deres udviklingsbestræbelser.

ORDNINGEN FOR BILÆGGELSE AF HANDELSTVISTER

Et af WTO's vigtigste resultater har været konsolideringen af Tvistbilæggesinstansen, som har beføjelse til at træffe afgørelse om handelstvister og til at håndhæve sine afgørelser. Tvistbilæggesordningen fungerer på grundlag af forud fastlagte regler, der giver alle WTO-medlemmer, uanset deres politiske vægt eller økonomiske tyngde, mulighed for at indgive klager over påståede brud på WTO-reglerne og for at søge erstatning. Denne ordning har reduceret de unilaterale forsvarsforanstaltninger, som landene ofte benyttede sig af før i tiden, og som ofte afstedkom gengældelsesaktioner fra de ramte landes side og til tider endda førte til deciderede handelskrige.

Hidtil har WTO-tvistbilæggesordningen garanteret, at stærkere medlemmer ikke har forrang for svagere, og der er opstillet klare regler om modforanstaltninger. Imidlertid er appelinstanten nu reelt lammet, da dens medlemmer er ved at afslutte deres mandater, og de ledige stillinger er endnu ikke blevet besat. For at løse denne situation har EU sammen med 22 WTO-medlemmer indledt et initiativ om en alternativ mekanisme, der kaldes den midlertidige ordning om appel af voldgiftssager (MPIA), og som består af 10 voldgiftsmænd, som skal behandle klager fra WTO's panelrapporter inden for rammerne af MPIA.

Siden oprettelsen af WTO har EU været en af de største brugere af dets tvistbilæggesystem. Unionen har været involveret i 187 tvistbilæggesager, 102 som klager og 85 som sagsøgt^[2]. I 200 andre sager har EU anmodet om status som tredjepart, hvilket giver WTO-medlemmer ret til at overvåge tvister, som involverer andre parter. EU, der er repræsenteret af Europa-Kommissionen, har også ofte søgt at forbedre og præcisere WTO-aftalerne ved at anmode om afgørelser fra WTO's paneler og appelinstant.

Europa-Parlamentet overvåger nøje udviklingen i tvister, der involverer EU. Parlamentets Udvalg om International Handel fremlægger sine synspunkter vedrørende handelstvister gennem betænkninger, offentlige høringer og mundtlige forespørgsler til Kommissionen og Rådet. Dette er eksempelvis tilfældet i forbindelse med Airbus-Boeing-tvisten mellem EU og USA.

DOHARUNDEN OG PERIODEN DEREFTER

Siden 2001 har WTO's medlemmer deltaget i en bred runde af multilaterale handelsforhandlinger, der er kendt som »Doharunden« eller »Dohaudviklingsdagsordenen« (DDA), hvis vigtigste mål er at sætte udvikling i centrum for verdenshandelssystemet. Doha-forhandlingerne har til formål at give

---

[2]Oplysninger pr. 30. september 2020:
https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_by_country_e.htm

udviklingslandene en stadig større rolle og styrke deres kapacitet til at drage fordel af international handel og hjælpe dem med at bekæmpe fattigdom.

Dohaudviklingsdagsordenen har fra begyndelsen været baseret på »helhedsprincippet«^[3] og er stadig åben. Ligesom i de foregående runder er målet for denne runde en yderligere liberalisering af handelen.

Dohaudviklingsdagsordenen hviler på tre søjler:

1. markedsadgang for landbrugsprodukter (herunder told og subsidier), for industrivarer (også benævnt »markedsadgang for ikkelandbrugsvarer« eller »NAMA«) samt for tjenesteydelser,
2. regler om f.eks. handelslettelser og antidumping samt
3. udvikling.

Drøftelserne er imidlertid gået i stå på grund af vigtige spørgsmål, som primært vedrører markedsadgang. De væsentligste uoverensstemmelser er mellem holdningerne i de store vækstøkonomier og i de industrialiserede lande eller blokke af lande om, hvordan det internationale handelssystem bør omformes.

EU støttede igangsættelsen af en bred og ambitiøs runde. Det anså dette for at være den bedste måde at skabe økonomisk vækst og udviklingsgevinster for alle deltagere og skabe mulighed for de nødvendige kompromisser. En vellykket afslutning af forhandlingerne som helhed synes dog ikke inden for rækkevidde, selv om en række deltagere (navnlig EU) har gjort en betydelig indsats.

For at komme ud af dødvandet i Dohaforhandlingerne og tøjle protektionismen har WTO's medlemmer fokuseret på at opnå resultater på mindre kontroversielle områder, som i det store hele kunne give resultater i forhold til udviklingsmålene. I december 2013 opnåedes der enighed om aftalen om handelslettelser, der er det første multilaterale retlige instrument, siden WTO blev oprettet for 22 år siden. To år senere, i december 2015, blev der gjort yderligere håndgribelige fremskridt med en aftale om regler for begrænsning af handelsforvridende støtte til eksport af landbrugsprodukter, der er et område af særlig interesse for de mindst udviklede lande.

Selv om de er mindre vidtrækkende end Doharundens oprindelige dagsorden, bekræfter disse positive udviklinger og i særdeleshed ikrafttrædelsen af aftalen om handelslettelser i februar 2017 engagementet i det multilaterale handelssystem. De baner vej for, at der kan pustes nyt liv i WTO med henblik på at tackle nye globale handelsudfordringer, og de bidrager til at forstærke det multilaterale regelbaserede handelssystem. Europa-Parlamentet har fulgt disse WTO-forhandlinger nøje. Det har udarbejdet flere betænkninger med vurderinger af status for drøftelserne.

Den Parlamentariske Konference om WTO, der afholdes i fællesskab af Europa-Parlamentet og Den Interparlamentariske Union, giver regelmæssigt mulighed for konstruktiv deltagelse (se yderligere information om denne konference nedenfor). Ved flere lejligheder har Parlamentet opfordret til, at forhandlingerne genoptages, og

---

[3] »Helhedsprincippet« betyder grundlæggende, at »intet er aftalt, før alt er aftalt«.

har understreget Doharundens betydning for verdenshandelen og den økonomiske udvikling.

Parlamentet har også været nært tilknyttet forhandlingerne om mere begrænsede aftaler. Det sendte en delegation til henholdsvis Bali i december 2015 og Nairobi i december 2017 for at deltage i WTO's ministerkonferencer. Parlamentet følger løbende udviklingen i WTO, navnlig med henblik på WTO's ministerkonference, der næste gang skal afholdes i juni 2021.

EU OG WTO

EU har hidtil spillet en central rolle i udviklingen af det internationale handelssystem siden Anden Verdenskrig. EU er på nuværende tidspunkt ved at udforske idéer til at modernisere WTO^[4].

Ligesom GATT (og senere WTO) blev EU selv oprindeligt oprettet for at fjerne toldbarrierer og fremme samhandelen mellem sine medlemsstater. EU's indre marked var delvist inspireret af GATT's principper og praksis. EU har altid været blandt de vigtigste forkæmpere for effektiv international handel baseret på retsstatsprincippet. Et sådant system hjælper med at sikre, at EU's virksomheder har fair markedsadgang i udlandet, og understøtter dermed den økonomiske vækst både på hjemmemarkedet og i tredjelande, navnlig de mindst udviklede.

EU's fælles handelspolitik er et af de områder, hvor EU som sådan har fuld kompetence og enekompetence. Med andre ord agerer EU inden for WTO som én enkelt aktør og er repræsenteret af Kommissionen i stedet for af medlemsstaterne. Kommissionen forhandler om handelsaftaler og forsvare EU's interesser i WTO's tvistbilæggelsesinstans på vegne af alle 28 medlemsstater. Kommissionen hører regelmæssigt Rådet og Parlamentet og rapporterer tilbage til dem vedrørende indholdet af og strategien for de multilaterale drøftelser. I henhold til Lissabontraktaten er Rådet og Parlamentet begge lovgivere og har dermed lige meget at skulle have sagt i internationale handelsspørgsmål.

Gennem WTO har EU også søgt at fremme en multilateral ramme for handelsforhandlinger med det formål at supplere bilaterale forhandlinger. Imidlertid har dødvandet i Doharunden og det forhold, at andre handelspartnere har valgt at indgå bilaterale aftaler, tvunget EU til delvist at genoverveje sin mangeårige strategi og vende tilbage til regionale og bilaterale forhandlinger.

Det dødvande, WTO befinder sig i for tiden, er også et tegn på, at det internationale handelssystem har ændret sig radikalt i de sidste 20 år. Systemet har udviklet sig, og nye aktører — i det store og hele overgangslande og udviklingslande — spiller en central rolle. Liberaliseringen af det internationale handelssystem har gavnet nogle udviklingslande, som har oplevet en hidtil uset periode med vedvarende økonomisk vækst. EU er meget opmærksom på disse nye dynamikker. EU har påpeget, at det er nødvendigt at bevæge sig væk fra den forhandlingstilgang, der har været benyttet i de forløbne år, og forsøge sig med nye, innovative tilgange til at tackle den stigende betydning af reguleringsmæssige spørgsmål i forhold til toldsatser.

---

[4]Pressemeddelelse om [Europa-Kommissionens brede tilgang til modernisering af WTO](#).

DEN PARLAMENTARISKE KONFERENCE OM WTO

Den Parlamentariske Konference om WTO arrangeres i fællesskab af Parlamentet og Den Interparlamentariske Union (IPU) og har til formål at styrke demokratiet på internationalt plan ved at bringe en parlamentarisk dimension ind i det multilaterale handelssamarbejde.

Det første formelle parlamentariske møde i WTO fandt sted under WTO's ministerkonference i Seattle i december 1999. I 2001 vedtog Parlamentet og IPU at samle deres indsats og sponsorere et parlamentarisk møde under WTO-konferencen i Doha. Dette møde skabte grundlaget for det, der er blevet til Den Parlamentariske Konference om WTO.

Denne konference er et forum, hvor parlamentarikere fra hele verden kan udveksle synspunkter, information og erfaringer om internationale handelsspørgsmål. Deltagerne overvåger WTO's aktiviteter, fremmer effektiviteten og retfærdigheden inden for WTO, fremmer åbenhed i WTO's procedurer, arbejder for at forbedre dialogen mellem regeringer, parlamenter og civilsamfundet, påvirker drøftelserne i WTO og opbygger de nationale parlamenters kapacitet i internationale handelsspørgsmål.

Den Parlamentariske Konference om WTO mødes under WTO's ministerkonferencer. Det sidste møde fandt sted i Genève den 6. og 7. december 2018.

Wolfgang Iglér
10/2020

